

การศึกษาในทศวรรษที่ 21*

เรียบเรียงโดย พรนิภา สิมปพยอม**

**“เราเรียนรู้ที่จะอยู่ในชุมชนโลกได้อย่างไร
.....ถ้าเราไม่สามารถจะจัดการกับชีวิต
ของเราในชุมชนที่เราอาศัยอยู่เสียก่อน”**

การศึกษาในศตวรรษที่ 21

เมื่อต้นปี พ.ศ. 2536 องค์การการศึกษา-
ศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ(ยูเนสโก)
ได้แต่งตั้งคณะกรรมการระหว่างชาติว่าด้วยการ
ศึกษาในศตวรรษที่ 21 ขึ้น ภาระหน้าที่ของคณะ
กรรมการคือ การศึกษาและพิจารณาถึงสิ่งท้าทาย
ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับการศึกษาในอนาคต และ
จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการศึกษาใน
อนาคต เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาและผู้กำหนด
นโยบายทางการศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากเอกสาร
ดังกล่าว คณะกรรมการประกอบด้วยผู้มีชื่อเสียง
จากสาขาอาชีพต่างๆ ทั่วโลก โดยมี นายฌาร์ค
เดอลอร์ เป็นประธานคณะกรรมการดังกล่าว วิธี
การทำงานของคณะกรรมการ ได้แก่ การศึกษา
จากเอกสารต่างๆ การจัดการประชุมเพื่อปรึกษา
หารือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ฯลฯ
และคณะกรรมการได้สรุปผล การพิจารณาซึ่งมี
เรื่องที่น่าสนใจดังนี้

แม้ว่าสิ่งท้าทายต่างๆ จะเกิดขึ้นอย่าง
มากมายในอนาคตการศึกษาก็ยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็น
อย่างยิ่งที่มนุษย์จะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้ เพราะการ
ศึกษาทำให้เกิดสันติภาพ เสรีภาพ และความ

ยุติธรรมในสังคมคณะกรรมการกล่าวว่าการศึกษ
เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม
ถึงแม้คณะกรรมการจะมีได้มองเห็นว่า การ ศึกษา
เป็นสิ่งมหัศจรรย์ หรือมีเวทมนตร์พิเศษที่จะแก้ไข
ปัญหาต่างๆ ของโลก แต่การศึกษาก็ยังคงเป็น
เครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้คนได้มีการพัฒนา
ช่วยแก้ปัญหาความยากจนความโง่เขลา การกดขี่
ข่มเหง และการเกิดสงคราม

ในขณะที่มีคณวิพากษ์วิจารณ์นโยบายการ
ศึกษากันอย่างกว้างขวางและเห็นว่าเรื่องของ
เศรษฐกิจและการเงินเป็นเรื่องสำคัญรีบด่วนคณะ
กรรมการได้ให้ข้อวิเคราะห์ที่น่าสนใจและเป็น
ประโยชน์ที่ผู้เกี่ยวข้องควรจะได้นำไปพิจารณาคือ
ในศตวรรษปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทาง
เศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นสาเหตุ
สำคัญที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันทาง
สังคม ทุกคนต่างมีความหวังว่าในศตวรรษใหม่
ข้างหน้าเหตุการณ์ต่างๆ จะดีขึ้น ดังนั้น จึงถือเป็น
ความจำเป็นที่ทุกคนที่มีส่วนรับผิดชอบในการศึกษา
จะต้องให้ความสนใจต่อจุดมุ่งหมายและวิธีการของ
การศึกษามากขึ้น คณะกรรมการเห็นว่าการศึกษ
เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะปรับปรุงความรู้ของ
คน ให้รู้จักวิธีการทำงานและเป็นพื้นฐานสำคัญ
ที่จะช่วยในการพัฒนาคนและสร้างสัมพันธภาพ
ระหว่างคน กลุ่มชน และชาติ

* พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในการสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ ปีที่ 28 ฉบับที่ 2
(เม.ย.-มิ.ย.2538)

** ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ

คณะกรรมการมีความเห็นพ้องต้องกันถึงบทบาทสำคัญของยูเนสโก ซึ่งเป็นองค์การที่ตั้งขึ้นเพื่อจะช่วยให้โลกเป็นที่ที่น่าอยู่เป็นที่ที่จะช่วยให้คนรู้จักการเคารพซึ่งสิทธิของกันและกันทั้งบุรุษและสตรี มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และนำความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมาใช้ในการพัฒนามนุษย์มากกว่าที่จะทำให้คนมีความแตกต่างกัน

คณะกรรมการได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวของโลก และพยายามวิเคราะห์และสรุปความคิดเห็นที่ทุกฝ่ายจะยอมรับได้ คณะกรรมการได้พยายามคาดการณ์เรื่องต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ และพยายามตั้งคำถามและกำหนดแนวทาง ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

มองออกไปในอนาคต

ในช่วงระหว่าง 25 ปีที่ผ่านมาได้มีการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย หลายประเทศมีการพัฒนาขึ้นจากการเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนา กลายเป็นประเทศที่มีสถานะดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตสูงขึ้น แม้แต่แต่ละประเทศจะมีความเจริญก้าวหน้าแตกต่างกันไปแต่กระนั้นก็ยังมียังมีสิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจปรากฏให้เห็นอยู่อีกมากมายหลายอย่าง

เมื่อกล่าวถึงความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และสังคม ก็ยังปรากฏภาพของการที่คนไม่ทำงานท้อ และการที่คนจำนวนมากยังมีฐานะความเป็นอยู่อย่างยากจน มีความไม่เสมอภาค หักเหยกันเกิดขึ้นในการพัฒนาทั่วโลก (รายได้ต่อหัวของประชากรที่ยากจนในประเทศที่ด้อยพัฒนาคือปีละประมาณ 300 เหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 7,500 บาท ในขณะที่ประเทศร่ำรวยมีรายได้ประชากรต่อหัวปีละ 21,598 เหรียญสหรัฐ

หรือประมาณ 540,000 บาท และประเทศที่กำลังพัฒนามีรายได้ประชากรต่อหัว 906 เหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 22,650 บาท) ทั่วโลกตระหนักดีถึงการทำลายสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ แม้ว่าจะมีการประชุมหารือกันระหว่างชาติหลายครั้ง แต่ก็ไม่ได้มีการแก้ไขให้ถูกวิธี ก๊าซพิษต่างๆ ยังปรากฏอยู่และมีเหตุการณ์ร้ายแรงหลายอย่างที่เกิดขึ้นมาจากอุตสาหกรรมซึ่งทำให้พิสูจน์ความจริงที่ว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยไม่ได้คำนึงถึงปัญหาอื่นใดที่จะตามมานั้น ไม่ใช่เป็นวิถีทางที่ถูกต้อง การที่จะพัฒนาด้านเศรษฐกิจจะต้องคำนึงถึงความสมดุล สภาวะของมนุษย์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทุกคนมีหน้าที่ที่จะรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพที่ดี เพื่อมอบให้เป็นสมบัติของอนุชนรุ่นหลังต่อไป

เราต้องเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน และรูปแบบใหม่ของความร่วมมือกันระหว่างชาติ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งท้าทายทางสติปัญญาและทางการเมืองที่สำคัญในศตวรรษหน้า

ประเทศที่กำลังพัฒนาไม่อาจจะหลีกเลี่ยงพลังของการพัฒนาโดยเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและทัศนคติใหม่ๆ

คนที่คิดว่าการสิ้นสุดของสงครามเย็นจะนำไปสู่อนาคตที่งดงามและสันติภาพของโลก เป็นการคาดการณ์ที่อาจจะผิด เพราะแท้จริงแล้วสิ่งนี้เป็นเพียงบทเรียนหนึ่งที่เรายังไม่หวนกลับไปสู่อุดมคติที่ร่มรื่น ซึ่งทุกคนรู้จักกันแล้วหรือควรจะรู้มานานแล้ว สงครามโลกครั้งที่สองที่ผ่านมามีคนเสียชีวิตถึง 50 ล้านคนและหลังจากนั้น ตั้งแต่ปี 2488 ก็มีคนอื่นอีกเกือบ 20 ล้านคนได้เสียชีวิตในสงครามต่างๆ อีกกว่า 150 ครั้ง เริ่มตั้งแต่การ

ปิดล้อมกรุงเบอร์ลิน ไปจนถึงการทำลายกำแพงเบอร์ลิน สิ่งเหล่านี้เป็นความเสี่ยงภัยใหม่หรือเก่า ความตึงเครียดยังเกิดอยู่เสียๆ หรือปะทุขึ้นในระหว่างชาติและกลุ่มชนต่างๆ หรือเป็นผลมาจากความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นของสังคมและเศรษฐกิจ แม้ว่าโดยพื้นฐานทั่วไปคนเราจะพึงพหาวาอาศัยกันและกันมากขึ้น และปัญหาต่างๆ ก็เป็นปัญหาของโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารยังคงมีหน้าที่ที่จะประเมินความเสี่ยงภัยต่างๆ เหล่านี้ และจะต้องลงมือกำจัดให้หมดสิ้นไป

เราเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกันในชุมชนโลกได้อย่างไร ถ้าเราไม่สามารถจะจัดการกับชีวิตของเราในชุมชนที่เราอาศัยอยู่เสียก่อนในประเทศของเรา ในภูมิภาค ในเมือง ในหมู่บ้านและในหมู่เพื่อนบ้านของเรา เราต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการรับใช้สังคมเพียงไร และเราทำได้มากน้อยเท่าใดคำถามเหล่านี้เป็นหัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแต่เราจะต้องไม่ลืมว่าความต้องการร่วมมือกันนั้นต้องเกิดขึ้นจากการที่แต่ละคนรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ แม้ว่าประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศที่เคยมีการปกครองระบอบเผด็จการแต่กระแสของประชาธิปไตยในประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาหลายทศวรรษแล้วก็ยังคงอ่อนแรงลง ดูเหมือนว่าจำเป็นต้องมีการเริ่มต้นกันใหม่ และหลายอย่างจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหรือปฏิรูป

กระแสการทำลายเหล่านี้คงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายทางการศึกษา คณะกรรมการจึงไม่อาจจะละเลยนโยบายทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เกิดโลกที่ดีงามขึ้น ช่วยให้มีการพัฒนามนุษย์แบบยั่งยืน ช่วยให้คนเข้าใจกันและกันดีขึ้นและช่วยปรับปรุงระบอบประชาธิปไตยให้เหมาะสม

การเอาชนะความตึงเครียด

เราจะต้องรู้แนวปฏิบัติเพื่อเอาชนะความตึงเครียดเหล่านั้น แม้ว่าไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่ก็ยังเป็นปัญหาสำคัญในศตวรรษที่ 21

มีความตึงเครียดเกิดระหว่างโลกและท้องถิ่นเราจะต้องเป็นพลเมืองของโลกโดยไม่หลงลืมต้นกำเนิดของตนเอง ต้องมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตในชาติและชุมชนท้องถิ่นของเรา

ความตึงเครียดเกิดขึ้นระหว่างความเป็นสากลและความเป็นปัจเจกบุคคล วัฒนธรรมที่มุ่งสู่ยุคโลกาภิวัตน์ แต่ก็ยังเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น เราจะต้องไม่ลืมว่าการไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์อาจจะทำให้เราสูญเสียคุณลักษณะเฉพาะตัวของเราไป เราควรจะต้องเลือกอนาคตของเราและใช้ศักยภาพของเราอย่างเต็มที่ภายในกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมของเรา โดยหากเราไม่ระมัดระวังก็จะได้รับผลกระทบอันเกิดมาจากการพัฒนายุคใหม่

ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นระหว่างชน-ธรรมนิยมประเพณีและความสมัยใหม่ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง เราจะปรับปรุงโดยไม่หันไปมองอดีตได้อย่างไร เราจะมีเสรีภาพไปพร้อมๆ กับการพัฒนาอย่างเสรี เราจะเอาชนะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างไร เรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่ท้าทายของยุคข้อมูลข่าวสารสมัยใหม่

ความตึงเครียดเกิดขึ้นจากความขัดแย้งในเรื่องระยะยาวและระยะสั้น ปัจจุบันความตึงเครียดนี้ลดไปบ้างแล้ว เนื่องจากข้อมูลข่าวสารและกระแสโลกาภิวัตน์มีอยู่ในระยะเวลาสั้น ประชาชนจะเรียกร้องหาคำตอบและแนวทางระยะสั้น ส่วนระยะยาวก็จะต้องมีการปฏิรูป โดยเฉพาะเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษา

ความตึงเครียดเกิดขึ้นระหว่างการแข่งขันและความเสมอภาคทางโอกาส ปัญหาเกี่ยวข้อง

กับผู้บริหาร ด้านเศรษฐกิจและสังคมและการศึกษาโดยมีมาแต่ต้นศตวรรษแม้ว่าจะแก้ไขปัญหาก็ได้แต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้าแน่นอน คณะกรรมการเห็นว่าแรงกดดันที่เกิดขึ้นจากการแข่งขันกันทำให้ผู้บริหารละเลยหน้าที่ของตนในการที่จะทำให้ทุกคนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากทุกๆ โอกาส รายงานนี้ได้เสนอให้ใช้แนวความคิดใหม่ของการศึกษาลดตลอดชีวิต เพื่อที่จะแก้ไขแรงทั้งสามแรงคือการแข่งขันกันก่อให้เกิดแรงตลใจความร่วมมือกันก่อให้เกิดพลัง และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันก่อให้เกิดความสามัคคี

ประการสุดท้ายก็คือความตึงเครียดที่เกิดขึ้นมาช้านานแล้ว ระหว่างมโนธรรมและวัตถุธรรม มีการเรียกร้องอุดมการณ์ทางศีลธรรมและค่านิยมทางการศึกษาที่จะช่วยให้ทุกคนยกระดับความคิดและจิตใจในอันที่จะมุ่งสู่สากลและการสืบทอดวิธีการต่างๆ ให้อนุชนรุ่นหลัง ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของมนุษยชาติ

การออกแบบและสร้างสรรค์อนาคตร่วมกัน

การศึกษาจะช่วยให้เราเข้าใจถึงต้นกำเนิดของสังคมโลก การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชีวิตและสังคม การศึกษาจะช่วยให้คนแต่ละคนได้พัฒนาสติปัญญาและความสามารถ สร้างสรรค์ความรับผิดชอบต่อชีวิตและการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางของชีวิต

จุดหมายหมายนี้เป็นเรื่องสำคัญกว่าจุดหมายปลายทางของการศึกษา แม้ว่าจะใช้เวลาช้านานในการที่จะเดินทางไปสู่ความสำเร็จ แต่ก็ช่วยให้คนได้ค้นหาโลกที่ดีที่น่าอยู่ คณะกรรมการต้องถวายนามนี้ โดยเฉพาะเมื่อมีการพูดถึงโอกาสทางการศึกษา

ปัญหาอื่นๆ ที่ต้องการการแก้ไข คณะกรรมการเราจะต้องมองถึงปัญหาเหล่านั้น แต่รายงานนี้ทำขึ้นระหว่างที่มีภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากสงคราม อาชญากรรมและการด้อยพัฒนา มนุษย์ยังสิ่งที่จะเดินหน้าต่อไปในเส้นทางเดิมหรือคิดจะหนีออกไปจากเส้นทางเดิม ขอให้คณะกรรมการได้เสนอแนวทางเลือกอื่นๆ ให้แก่ประชาชน

จุดนี้ทำให้คณะกรรมการหันมาเน้นในเรื่องการศึกษาด้านจริยธรรม และวัฒนธรรมซึ่งจะช่วยให้คนได้เข้าใจคนอื่นและเข้าใจถึงสถานการณ์ที่สับสนของโลก พยายามที่จะทำให้เกิดความสามัคคี โดยเริ่มจากการเข้าใจตัวเอง โดยการใช้ความรู้สมาธิและการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง แนวคิดทางการศึกษาที่เกิดขึ้นก็คือ การจัดรูปแบบของความร่วมมือระหว่างชาติซึ่งจะกล่าวในตอนสุดท้ายของการรายงานนี้

สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นหลายอย่างทำให้เราต้องคำนึงถึงว่าเราจะเลือกกระหว่างความต้องการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้เรื่องของตนเองและสิ่งแวดล้อม หรือการพัฒนาความชำนาญงานที่จะช่วยให้แต่ละคนได้ทำหน้าที่ของตนในครอบครัว ในฐานะที่เป็นประชาชนหรือเป็นสมาชิกที่สำคัญของสังคม

คณะกรรมการได้เล็งเห็นบทบาทที่สำคัญของนวัตกรรมและการพัฒนาทางสติปัญญา กระบวนการเพิ่มพูนความรู้และการนำการค้นพบใหม่ๆ ไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ตั้งแต่เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อมไปจนถึงเรื่องของผลผลิตของสินค้าและบริการ สิ่งเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงอันจะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้แม้จะตระหนักถึงความจำกัดและความล้มเหลวในการถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีไปสู่ประเทศที่ด้อยพัฒนามากๆ อัน

เนื่องมาจากวิธีการสะสมและการใช้ความรู้อย่างหลากหลาย ด้วยเหตุผลนี้ จึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกันตั้งแต่เริ่มต้นกับวิทยาศาสตร์และการใช้วิทยาศาสตร์ และการกิจที่ยากลำบากในการควบคุมการเจริญเติบโตของวิทยาศาสตร์ไปในทางที่เหมาะสมกับเอกลักษณ์และความเสมอภาคของมนุษย์และก็ต้องไม่มองข้ามปัญหาของศีลธรรมและจริยธรรมด้วย

คณะกรรมการได้ตระหนักถึงบทบาทของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ระบบการศึกษามักจะถูกกำหนดว่าเป็นต้นเหตุทำให้เกิดการไม่มีการทำ ข้อสังเกตนี้มีความจริงเพียงส่วนหนึ่ง แต่เหตุผลอีกส่วนหนึ่งในการที่จะทำให้คนไม่มีการทำหรือช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศค่อยพัฒนาดีขึ้นก็คือ เหตุผลทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม ในด้านการศึกษาคณะกรรมการเห็นว่าคำตอบของปัญหาการจัดการที่ไม่เหมาะสมระหว่างอุปสงค์และอุปทานของตลาดแรงงานน่าจะมาจากระบบการศึกษา ซึ่งควรจะมีความยืดหยุ่นให้มากเพื่อให้มีการจัดหลักสูตรหลากหลาย และสร้างการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน หรือมีหลักสูตรอยู่ตรงกลางหรือมีโครงการสร้างงาน วิธีการยืดหยุ่นต่างๆ เหล่านี้จะช่วยลดความล้มเหลวของระบบโรงเรียนและแก้ไขปัญหาความสูญเสียของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยใช้ระบบการศึกษา

ยังมีความต้องการพัฒนาทางสติปัญญาและการดำเนินการในรูปแบบของการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่เหมาะสมกับสถานะของแต่ละประเทศ ในสภาพที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้และกระบวนการในการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ

เราต้องใช้ความคิดใหม่ว่าจะทำงานที่ไหนให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไปในอนาคต การสร้างสังคมในอนาคต จำเป็นต้องใช้วิจารณ์ญาณเหนือความเจริญทางเทคโนโลยี เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาของการไม่มีการทำและปัญหาทางสังคมหรือการขาดดุลในการพัฒนา

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ดูเหมือนว่าแนวความคิดที่ว่าการศึกษาตลอดชีวิตที่ได้รับการสนับสนุนอย่างมาก จะต้องสามารถปรับตัวให้ยืดหยุ่นหลากหลายและเหมาะสมแก่คนในทุกเวลา และสถานที่ มีความจำเป็นจะต้องปรับปรุงแนวความคิดและค่านิยมของการศึกษาตลอดชีวิตเสียใหม่ การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องเป็นแรงผลักดันให้คนได้ปรับปรุงบุคลิกภาพทั้งด้านความรู้และความคิด อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และประยุกต์ตนได้อย่างเหมาะสม การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องช่วยให้คนได้ตระหนักถึงตัวเอง สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมในการทำงานและสังคม

ในเนื้อหาที่คณะกรรมการได้ยกิปรายถึงความจำเป็นที่จะก้าวไปสู่สังคมของการเรียนรู้ ความจริงก็คือในช่วงต่างๆของชีวิต ทั้งในฐานะของปัจเจกชนหรือสังคม เราต้องให้ออกาสกับการเรียนรู้และการลงมือกระทำการเรียนรู้ด้วยตนเอง คนเราอาจจะเข้าใจผิดโดยเน้นหนักอยู่ที่โอกาสแห่งการเรียนรู้ เน้นแนวโน้มของการศึกษาอยู่ที่อุปกรณ์อันทันสมัย โลกของการทำงานหรือวัฒนธรรม และการใช้เวลาว่าง และลืมหลักความจริงเบื้องต้นหลายประการ แม้ว่าคนเราต้องการใช้โอกาสต่างๆเพื่อการเรียนรู้และปรับปรุงตนเอง แต่คนเราก็จะไม่สามารถใช้ความรู้ที่มีอยู่ทั้งหมดในโลกนี้จนกว่าคนจะมีพื้นฐานทางการศึกษาที่มั่นคง โรงเรียนจะต้องสอนให้คนมีความต้องการ

หรือมีความสุขที่จะเรียนรู้ วิธีที่จะเรียนรู้อย่างไร และมีสติปัญญาเพิ่มพูนขึ้น คนบางคนอาจจะคิดว่าเป็นสังคมที่แต่ละคนจะผลิตกันทำหน้าที่คือเป็นทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน

พื้นฐานของสังคมการเรียนรู้ก็คือ ระบบการศึกษาสายสามัญ ซึ่งทุกคนจะต้องได้รับความรู้ในรูปแบบต่างๆ ไม่มีอะไรจะมาแทนที่ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นเครื่องสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีการพัฒนาขึ้นโดยการสนทนากัน แต่ก็มีคนถกเถียงกันมาหลายยุคหลายสมัย โดยนักคิดที่ยิ่งใหญ่ของโลกในอดีตที่ได้ศึกษาถึงปัญหาของการศึกษาว่าเป็นความรับผิดชอบของครูในการอบรมสั่งสอนความรู้ให้แก่ นักเรียนเพื่อช่วยให้เขาได้เข้าใจตนเองธรรมชาติ การริเริ่มสร้างสรรค์และสิ่งผลิตต่างๆ ของมนุษย์

การเรียนรู้ตลอดชีวิต : ชีพจรของสังคม

แนวความคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตถือเป็นกฎเกณฑ์สำคัญอันหนึ่งของศตวรรษที่ 21 เรื่องนี้มีความหมายมากกว่าความหมายเดิมระหว่างการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษาต่อเนื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะช่วยเผชิญหน้ากับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องที่คิดขึ้นใหม่ เพราะวารายงานการศึกษาในอดีตก็ได้กล่าวถึงความต้องการของคนที่จะใช้การศึกษาเพื่อแก้ไขสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน ความต้องการนั้นยังคงมีอยู่ และยิ่งเพิ่มมากขึ้น วิธีการที่จะแก้ไขปัญหาก็คือการให้แต่ละคนเรียนรู้วิธีการเรียนรู้

แต่มีความจำเป็นที่เพิ่มขึ้น คือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ประเพณี ความเป็นอยู่ของคนต่างไปจากเดิม ทำให้เราต้องเรียนที่จะเข้าใจคน

อื่นให้ดียิ่งขึ้น และเข้าใจโลกในวงกว้างขึ้น เรามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างกัน สร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งโลกในปัจจุบันยังขาดอยู่อีกมาก

คณะกรรมการจึงย้ำว่า การศึกษาจะต้องมีบทบาทหนึ่งในเสาหลัก 4 ต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาก็คือ **การเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกัน** โดยการพัฒนาการเรียนให้เข้าใจผู้อื่น เข้าใจถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมนิยมประเพณีและวิถีชีวิตของผู้อื่น สิ่งที่จะช่วยวางรากฐานของชีวิตใหม่ที่คนจะได้พึ่งพาอาศัยกันมากขึ้นและช่วยกันวิเคราะห์และแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตร่วมมือกันทำงานในเรื่องที่เป็นความสนใจร่วมกัน หลีกเลี่ยงการขัดแย้งต่างๆ ด้วยสติปัญญาและการใช้วิธีการแบบสันติวิธี คนหลายคนอาจจะแย้งว่าเป็นเรื่องของโลกแห่งอุดมคติแต่ ก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำหากเราจะหลบหนีจากวงจรอุบาทว์ที่เกิดมาจากความริษยาและความเห็นแก่ตัวของคน

คณะกรรมการมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการศึกษาซึ่งจะช่วยชุบชีวิตใหม่ของคน แต่ก็ไม่ได้ละเลยเสาหลักอีก 3 ต้น ของการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานให้คนเราเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกัน ซึ่งได้แก่

เสาที่หนึ่งคือ **การเรียนรู้เพื่อใหรู้** เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ มีกิจกรรมใหม่ๆ ทางสังคมและเศรษฐกิจเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาจุดเน้นคือ การรวมการศึกษาสายสามัญอย่างกว้างขวางเข้ากับการเรียนแบบเจาะลึกในวิชาเลือกบางอย่าง การศึกษาสายสามัญเป็นพื้นฐานให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นการสอนคนให้สนุกกับการเรียนและวางรากฐานที่จะช่วยให้คนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

เสาค้นถัคมาคือ การเรียนเพื่อใหัทำเป็น นอกจากจะเรียนเพื่อการประกอบอาชีพหรือทำการค้าขาย คนเราก็จะต้องพัฒนาความสามารถที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งมักจะมองไม่เห็นและรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ วิธีการศึกษาลักษณะนี้ยังมิได้รับการเอาใจใส่กันมากนัก ในปัจจุบันหลายครั้งที่ความสามารถและความชำนาญเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้จากการที่นักเรียนนักศึกษามีโอกาสพัฒนาความสามารถของตนเองได้โดยการเรียนรู้ประสบการณ์อันเกิดจากการทำงานหรือการพัฒนาสังคมในระหว่างศึกษาอยู่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อประสบการณ์การทำงานควบคู่ไปกับการเรียน

เสาค้นสุดท้ายก็คือ การเรียนเพื่อชีวิต ตามรายงานของเอ็ดการ์โพล ได้กล่าวไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 ข้อเสนอแนะต่างๆ ยังใช้ได้ดีในศตวรรษที่ 21 แม้ว่าแต่ละคนจะพึ่งพาตนเองมากขึ้นและต้องมีการตัดสินใจต่างๆ และมีความรับผิดชอบสูงขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันก็ตาม คณะกรรมการเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องใช้สติปัญญาที่ทุกคนมีอยู่ เช่น ความจำ พลังการหาเหตุผล ความคิดฝัน ความสามารถทางกายและใจ ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น คุณสมบัติของผู้นำ เหล่านี้จะช่วยทำให้คนเกิดความเข้าใจอย่างดีถึงบุคลิกภาพของตนเอง

คณะกรรมการได้กล่าวถึงอุดมคติอีกอันหนึ่งคือ สังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งประกอบขึ้นมาจาก การค้นคว้า การปฏิรูป และการใช้ความรู้ ลักษณะทั้งสามนี้จะต้องนำมาใช้ในกระบวนการศึกษา ปัจจุบันเมื่อมีการพัฒนาสังคมข่าวสาร ทำให้เปิดโอกาสให้คนได้รับข้อมูลข่าวสารและความจริงต่างๆ มากขึ้น การศึกษาก็จะช่วยให้คนได้รับข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกสรร จัดการ และ

รู้จักใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

การศึกษาควรจะมีการปรับปรุงให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงในสังคม แต่ต้องไม่ลืมที่จะถ่ายทอดความรู้พื้นฐาน และให้ประสบการณ์แก่มนุษย์

เมื่อต้องเผชิญกับความต้องการทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ นโยบายการศึกษาอย่างไรจึงจะตอบสนองต่อความต้องการศึกษาที่มีทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ คณะกรรมการได้พิจารณาถึงปัญหานี้โดยเฉพาะในเรื่องของหลักสูตรการเรียนการสอน วิธีการและเนื้อหาการเรียน ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ขั้นตอนและสิ่งเชื่อมโยงการเรียนรู้ : วิธีการใหม่

ในการเน้นแนวความคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น คณะกรรมการไม่ได้ต้องการเสนอว่าการยกระดับคุณภาพนั้น จะทำให้หลงลืมความคิดของการเรียนในระดับต่างๆ ในทางตรงกันข้ามคณะกรรมการต้องการที่จะยืนยันหลักการที่ยูเนสโกได้เคยเสนอไว้ก่อนแล้ว เช่น ความต้องการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขณะเดียวกันก็เชิญชวนให้มีการพิจารณาบทบาทของการมัธยมศึกษาและพิจารณาสาเหตุต่างๆ ของความเปลี่ยนแปลงในด้านอุดมศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาอุดมศึกษาเพื่อมวลชน

การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้เราได้จัดระเบียบและกำหนดเวลาการเรียนของเราใหม่ ทำให้การเรียนจากระดับหนึ่งไปอีกระดับหนึ่งทำได้ง่ายขึ้นและมองเห็นคุณค่าของการศึกษาในแต่ละระดับชั้น สามารถหลีกเลี่ยงการเลือกเรียนแบบการคัดเลือก ซึ่งทำให้เกิดความล้มเหลวมาเป็นการศึกษาแบบผสมซึ่งดีกว่า

การเห็นหนักนี้ ไม่ได้ลดความสำคัญของ
นิยามที่ดีของการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งที่ประชุมโลก
เรื่องการศึกษาเพื่อปวงชนที่จอมเทียนในปี พ.ศ.
2533 ได้กำหนดไว้

ความต้องการเหล่านี้ประกอบด้วย
เครื่องมือหลักของการศึกษา (เช่น การรู้หนังสือ
การแสดงออกด้วยคำพูดตัวเลขและการแก้ปัญหา)
และเนื้อหาการเรียนรู้เบื้องต้น (เช่น ความรู้
ความชำนาญ ค่านิยม และทัศนคติ) ซึ่งมนุษย์
ต้องการเพื่อให้มีชีวิตอยู่และพัฒนาความสามารถ
การมีชีวิตอยู่และทำงานอย่างมีศักดิ์ศรีและการมี
ส่วนร่วมในการพัฒนา การปรับปรุงคุณภาพของ
ชีวิตการกำหนดแนวทางการตัดสินใจ และการ
เรียนอย่างต่อเนื่อง

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องแก้การอภิปราย
คณะกรรมการไม่ได้สรุปเพราะจะทำให้มีการจัด
ทำหลักสูตรต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ความสัมพันธ์
ระหว่างครูและนักเรียน การจัดการเรียนให้เด็ก
ในชุมชน การใช้การสื่อสารสมัยใหม่ซึ่งจะช่วยให้
เด็กได้พัฒนาสติปัญญาของตน การสอนคณิต
ศาสตร์ การอ่านและการเขียนก็เป็นเรื่องที่ต้อง
สนับสนุน การรวมวิธีการสอนแบบเก่าและวิธี
การศึกษานอกระบบโรงเรียนซึ่งจะช่วยให้เด็กได้
มีประสบการณ์ในรูปแบบต่างๆ การสอนจริยธรรม
วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐ-
ศาสตร์และสังคม

การศึกษาเป็นประสบการณ์ทางสังคมซึ่ง
จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ทำให้
พัฒนาความชำนาญและมีความรู้ความชำนาญ
เบื้องต้น ประสบการณ์เหล่านี้ควรจะเริ่มแต่เยาว์
วัยในรูปแบบต่างๆ ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละ
ครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น

ข้อสังเกต 2 ประการ ซึ่งคณะกรรมการได้ มองเห็นความสำคัญในระยะนี้คือ

การศึกษาขั้นพื้นฐานควรจะต้องจัดให้
ทั่วถึงทั้งโลก สำหรับผู้ใหญ่จำนวน 900 ล้านคน
ที่ยังไม่รู้หนังสือและเด็กจำนวน 130 ล้านคนที่
ยังไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน และเด็กอีกกว่า 100
ล้านคน ที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน การกิจ
นี้ถือเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องอาศัยความช่วยเหลือ
และร่วมมือกันระหว่างชาติ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเรื่องสำคัญ
สำหรับทุกประเทศ รวมทั้งประเทศอุตสาหกรรม
การศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องออกแบบเพื่อให้คน
ได้รักการเรียน รักความรู้ และมีความต้องการที่
จะศึกษาอยู่ตลอดชีวิต

เรื่องที่จะต้องพิจารณาโดยถือว่าเป็น
ปัญหาสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาใดๆ ก็คือ
นโยบายการศึกษาที่มุ่งจัดให้เด็กในระยะวัยรุ่นและ
เยาวชนระหว่างประถมศึกษาและวัยการทำงาน
หรืออุดมศึกษา เวลาที่เราคิดถึงการศึกษาเรามัก
จะละเลย การมัธยมศึกษาคนมักจะวิพากษ์วิจารณ์
และทำให้เกิดความท้อถอย

สาเหตุของการท้อถอยประการหนึ่งก็คือ
ความต้องการที่จะขยายและกระจายการมัธยม
ศึกษาเพื่อให้รับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นและ
หลักสูตรที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นที่รู้
กันเกี่ยวกับการศึกษาของมวลชน ซึ่งประเทศที่
ด้อยพัฒนาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถแก้ไขได้โดยง่าย
ไม่ว่าจะด้วยการใช้เงินหรือการจัดรูปแบบองค์กร
นอกจากนี้ ก็มีปัญหานักเรียนที่จบออกไป
และพบปัญหาการไม่มีงานทำ ไม่มีที่เรียนต่อใน
ระดับอุดมศึกษา การที่คนว่างงานมากในหลาย
ประเทศก็ทำให้เป็นปัญหานักขึ้น คณะกรรมการ
เห็นว่าปัญหาการไม่มีงานทำและการใช้ทรัพยากร

มนุษย์อย่างไม่คุ้มค่านั้น เป็นปัญหาสำคัญของทั้งในชนบทและในเมืองในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศอุตสาหกรรม

คณะกรรมการเห็นว่าหนทางหนึ่งที่จะแก้ไขสถานการณ์ที่ยากลำบากนี้ก็คือ การจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ให้มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดความล้มเหลวของระบบโรงเรียน และป้องกันความรู้สึกของเยาวชนที่แพร่ขยายอย่างรวดเร็วว่าตนถูกกีดกันไม่ให้เข้าสู่ระบบโรงเรียน และทำให้ไม่มีอนาคต

รูปแบบของการมัธยมศึกษาควรจะมีลักษณะ 2 ประการ คือการศึกษาแบบเก่าซึ่งเน้นที่ความเข้าใจและนามธรรม และอีกรูปแบบหนึ่งคือการรวมการศึกษาในโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงานเข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถมากขึ้น อย่างไรก็ตามควรจะมีการเชื่อมโยงวิธีการทั้งสองรูปแบบเข้าด้วยกัน เพื่อกันความผิดพลาดในการเลือกทิศทางการเรียน ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเสมอๆ แต่ก็อาจจะแก้ไขได้

คณะกรรมการยังมีความเห็นว่าการเปิดโอกาสให้คนได้เข้าเรียนหรือได้รับการฝึกอบรมใหม่ขึ้น จะทำให้เยาวชนไม่รู้สึกว่อนาคตของตนถูกกำหนดตายตัวไว้ระหว่างช่วงอายุ 14 ถึง 20 ปี

อุดมศึกษา ก็ควรจะเป็นเช่นเดียวกัน เราคงจะจำกันได้ว่ายังมีสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบต่างๆ ในหลายประเทศควบคู่กันไปกับรูปแบบของมหาวิทยาลัย บางสถาบันก็ค่อนข้างจะเข้ายาก บางสถาบันก็มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ อาจเพื่ออบรมด้านอาชีพเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของอาชีพ อาจจะใช้เวลาเรียนหรืออบรมระหว่าง 2-4 ปี ความแตกต่างกันนี้ขึ้นกับสภาพของเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและภูมิภาค

การคัดเลือกผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาในประเทศที่ร่ำรวยมักจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและการเมือง เพราะทำให้เกิดปัญหาใหม่ต่างๆ เช่น เยาวชนจำนวนมากจะต้องถูกออกจากการเรียนก่อนจะได้รับใบประกาศนียบัตรหรือปริญญา ทำให้ขาดโอกาสในการทำงาน

คณะกรรมการเสนอแนวทางกว้างๆ ว่า จำเป็นจะต้องมีการจัดการรับนักเรียนที่เพิ่มขึ้น แต่การเพิ่มขึ้น ควรจะเป็นผลมาจากการปฏิรูปการมัธยมศึกษาเสียก่อน

มหาวิทยาลัยจะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการโดยมีการปรับหลักสูตรต่างๆ ที่จัดขึ้นดังนี้

- ในฐานะที่เป็นสถาบันทางวิทยาศาสตร์ และศูนย์การเรียนรู้ โดยการนำไปสู่ภาคทฤษฎี และการวิจัย และการสอนแบบประยุกต์

- ในฐานะที่เป็นสถาบันที่ช่วยยกระดับคุณภาพของอาชีพโดยยกระดับความรู้และพัฒนาความชำนาญงาน โดยจัดหลักสูตรและเนื้อหาให้เหมาะสมกับความต้องการทางเศรษฐกิจ

- ในฐานะที่เป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างการเรียนรู้กับชีวิต ช่วยให้ผู้ใหญ่มีเส้นทางเข้าศึกษาต่อหรือปรับปรุงพัฒนาความรู้ของตนหรือตอบสนองกับบรรณนิยมการเรียนรู้วัฒนธรรมในเรื่องต่างๆ

- ในฐานะที่เป็นผู้นำของความร่วมมือนานาชาติ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาและส่งเสริมการเผยแพร่การสอนชั้นหนึ่ง มีครูอาจารย์นานาชาติ

ในเส้นทางนี้จะปรากฏความขัดแย้งที่ไม่ต้องการ 2 ประการในมหาวิทยาลัยคือ ระหว่างภาคบริการของรัฐ และภาคตลาดแรงงาน มหาวิทยาลัยจะเสริมสร้างสติปัญญาและสังคมที่จะ

ช่วยให้เกิดค่านิยมสากลและมรดกทางวัฒนธรรม คณะกรรมการเห็นว่าน่าจะเป็นเหตุผลเพียงพอที่จะให้มหาวิทยาลัยมีอิสรภาพมากขึ้น

คณะกรรมการเห็นว่า ความเห็นต่างๆ เหล่านี้ได้พิจารณาให้มีความสำคัญต่อประเทศยากจนซึ่งมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจของประเทศเหล่านี้ มหาวิทยาลัยจะเรียนรู้ประสบการณ์จากการกระทำในอดีตและวิเคราะห์อุปสรรคต่างๆ รอบตัวและทำการวิจัยที่มุ่งจะแก้ปัญหาสำคัญ และเสนอวิสัยทัศน์ใหม่ในการพัฒนาที่จะช่วยให้สร้างอนาคตที่ดีให้แก่ประเทศของตน มหาวิทยาลัยจะมุ่งให้การอบรมทางวิชาชีพและเทคนิคให้แก่ผู้นำในอนาคต การจัดการศึกษาขั้นปริญญาตรี และหลังปริญญาตรีเพื่อช่วยให้ประเทศหลุดพ้นจากความยากจน และการไม่มัวทำงานทำ มีความจำเป็นที่จะใช้รูปแบบพัฒนาแบบใหม่ ซึ่งจัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับแต่ละภูมิภาค เช่น แถบทะเลทรายซาฮาราในแอฟริกา เช่นเดียวกับที่ได้เคยทำมาแล้วในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

กลวิธีการปฏิรูป

เราจะต้องไม่ลืมที่จะจัดการกับปัญหาระยะสั้นหรือลืมความจำเป็นที่จะแก้ไขระบบที่มีอยู่ทั้งหมด คณะกรรมการเห็นว่าหากการปฏิรูปจะทำได้สำเร็จเราจำเป็นต้องจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยวิธีนี้ความจริงที่ว่า การปฏิรูปสิ่งหนึ่ง หลังจากทำอีกสิ่งหนึ่งไปแล้วก็ละชั้นไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะเราจะไม่มีเวลาพอที่จะให้ทุกคนมาร่วมในกระบวนการได้ทั้งหมด ความล้มเหลวในอดีตแสดงให้เห็นว่านักปฏิรูปทั้งหลายได้ใช้วิธีการที่อาจจะใหม่เกินไปหรือเป็นทฤษฎีมากเกินไปโดยลืมว่าเราอาจเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ในอดีตและไม่ยอมรับความสำเร็จ

ในอดีต ผลก็คือ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา ขาดการแนะนำและขาดความเต็มใจที่จะยอมรับและปฏิบัติตามแนวปฏิรูป

วิธีการหลัก 3 ประการที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จ สิ่งแรกคือชุมชนท้องถิ่นรวมทั้งบิดามารดา ครูใหญ่ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และชุมชนนานาชาติ ความล้มเหลวในอดีต ส่วนใหญ่เกิดจากการที่ไม่ได้ดึงให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม การพยายามปฏิรูปทางการศึกษา โดยการสั่งการไปจากเบื้องบนหรือจากภายนอกมักจะเกิดความล้มเหลว ประเทศที่สามารถจัดการปฏิรูปจนได้รับความสำเร็จจะต้องได้รับการสนับสนุนจากท้องถิ่น ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสม่ำเสมอ และโดยการให้ความช่วยเหลือทั้งทางการเงิน เทคนิคและวิชาชีพจากชุมชนท้องถิ่นซึ่งนับว่ามีบทบาทสำคัญสูงสุดในการที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดผลสำเร็จได้ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการกำหนดความต้องการ โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ทั้งผู้รับผิดชอบของรัฐและชุมชนที่อยู่ในสังคมถือเป็นจุดเริ่มต้น เป็นสิ่งสำคัญขั้นแรกในการที่จะเข้าถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาและปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา การสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่องผ่านสื่อมวลชน และการพูดคุยที่ชุมชน การให้ความรู้และการอบรมแก่บิดามารดา การฝึกอบรมครูประจำการ จะช่วยให้คนตระหนักถึงปัญหาและช่วยพัฒนารูปแบบและวิธีการตัดสินใจและช่วยสร้างเสริมความสามารถของชุมชน เมื่อชุมชนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นที่จะพัฒนาตนเอง พวกเขาจะเริ่มรู้ถึงความสำคัญของบทบาทในการที่จะช่วยแก้ปัญหาของสังคมและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคน

คณะกรรมการได้เน้นให้เห็นประโยชน์ของการกระจายอำนาจ เพื่อช่วยให้คนได้ร่วมกันรับผิดชอบและมีความสามารถที่จะริเริ่มงานให้เกิดขึ้นระดับโรงเรียน

ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม การปฏิรูปใดๆ ไม่สามารถกระทำได้สำเร็จ หากปราศจากความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดของครู คณะกรรมการจึงได้เสนอแนะให้มีการพิจารณาถึงสถานภาพทางสังคม วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของครูเป็นอันดับแรก

เรากำลังขอให้ครูมีภาระหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ โดยหวังว่าเราจะได้ปรับปรุงงานของสถาบัน ซึ่งมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาและการฝึกอบรมเยาวชน ความมุ่งหวังที่มีต่อครูนั้นยิ่งใหญ่มาก โดยเฉพาะในระยะเวลาที่โลกภายนอกกำลังพุ่งความสนใจมายังโรงเรียน เช่น การใช้สื่อสารข้อมูลแบบใหม่ เยาวชนซึ่งครูจะต้องเกี่ยวข้องกับนั้น อยู่ในการดูแลของครอบครัวหรือศาสนาต่างๆ น้อยลงแต่จะต้องรู้อะไรๆ ดีมากขึ้น ครูต้องใช้วิธีการสื่อสารหรือข้อมูลใหม่ๆ หากจะให้นักเรียนรับฟังและเข้าใจ ครูอาจจะต้องสอนให้เด็กสนใจต่อการเรียนและแสดงให้พวกเขาเห็นว่าข้อมูลและความรู้ต่างๆ นั้นไม่เหมือนกัน ความรู้ต้องอาศัยความพยายาม การตั้งใจฟัง การมีระเบียบวินัย และการตัดสินใจ

ไม่ว่าจะผิดหรือจะถูกครูจะรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่ใช่เพราะต่างคนต่างสอน แต่เกิดจากการที่คนให้ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาและมักจะมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงการศึกษาอย่างไม่ยุติธรรม เหล่านี้ครูทั้งหลายต้องการความเคารพซึ่งศักดิ์ศรี ครูส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหภาพ และในบางที่ก็เป็นสหภาพที่เข้มแข็ง ซึ่งมุ่งในเรื่องของผลประโยชน์ของพวกเขาเอง อย่างไรก็ตามก็มีความ

จำเป็นต้องมีการเจรจาต่อรองกันระหว่างครูและสังคม และระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและสมาพันธ์ครูเพื่อช่วยให้ทั้งสองฝ่ายมีความเข้มแข็งและมองเห็นหนทางใหม่

ขอให้เรายอมรับว่าการเจรจาต่อรองกันเช่นนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย การปฏิรูปเป็นเรื่องสำคัญในการที่จะทำให้ความรู้สึกว่าผิดหวังและโดดเดี่ยวของครูหมดไปและช่วยทำให้มีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น และเชื่อมั่นว่าทุกคนมีส่วนในความสำเร็จของการปฏิรูป

ในเรื่องนี้ เราคิดว่าน่าจะมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาการฝึกหัดครู การให้ครูมีส่วนในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงสถานภาพของครูให้รับผิดชอบต่อการศึกษาระดับพื้นฐานและการให้ครูเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือกลุ่มชนที่ด้อยโอกาสชนกลุ่มน้อยเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในสังคม

มีการเรียกร้องให้จัดระบบการศึกษาที่จะช่วยให้ครูได้รับการฝึกอบรมให้ดีขึ้น และมีเครื่องมือที่จะจัดการศึกษาในมาตรฐานที่สูงเครื่องมือเหล่านี้ ได้แก่ หนังสือ การสื่อสารสมัยใหม่และเครื่องช่วยสนับสนุนทางด้านวัฒนธรรม และเศรษฐกิจแก่โรงเรียน

เนื่องจากคณะกรรมการได้ตระหนักดีถึงสภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน จึงเน้นถึงความสำคัญของการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนในปัจจุบันทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะหนังสือและสื่อใหม่ๆ การใช้เทคโนโลยีข่าวสารอย่างมีเหตุผลและการให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา ครูควรจะทำงานกันเป็นหมู่คณะเพื่อช่วยให้การสอนมีความยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลวและช่วยให้เด็กมีโอกาสได้ใช้ปัญญา ความ

สามารถของตน และให้การแนะนำทางการศึกษา และอาชีพโดยมุ่งให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

การปรับปรุงระบบการศึกษานั้นจำเป็นจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย ผู้กำหนดนโยบายจะต้องไม่คิดง่าย ๆ ว่าคนจะยอมรับความล้มเหลวของระบบการศึกษา หรือคิดว่าจะยอมปล่อยให้มีการแข่งขันกันทางการศึกษาอย่างเสรี

เนื่องจากคณะกรรมการได้คำนึงถึงความสำคัญของนโยบายของรัฐ จึงได้เน้นถึงความสำคัญของค่านิยม **สิ่งท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเตรียมตัวสู่อนาคตและการพิจารณาถึงหน้าที่ของครูต่อสังคม การจัดทำนโยบายเพื่อการศึกษาของรัฐเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องช่วยกันกำหนดและพิจารณา การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนที่จะต้องสนใจ อนาคตเป็นเรื่องของการเสี่ยง คนเราจะสามารถใช้การศึกษาเพื่อการพัฒนาชีวิต**

เรื่องนี้ทำให้คณะกรรมการหันมาพิจารณาถึงบทบาทของผู้มีอำนาจของรัฐ ว่าจะต้องเสนอทางเลือกให้ชัดเจน และต้องปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเสียก่อนที่จะตัดสินใจกำหนดนโยบายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษาของรัฐ เอกชน หรือแบบผสม และดำเนินการโดยให้มีระบบการปรับปรุงให้เหมาะสมได้

เป็นธรรมดาอยู่เองที่การกำหนดนโยบายของรัฐจะต้องคำนึงถึงเรื่องของงบประมาณ คณะกรรมการไม่ได้ลืมถึงปัญหานี้ คณะกรรมการเห็นว่าการศึกษาเป็นสาธารณูปโภคที่ทุกคนจะต้องได้รับประโยชน์เมื่อยอมรับนโยบายนี้แล้ว งบประมาณทั้งภาครัฐและเอกชนก็ต้องนำมารวมกันด้วยสัดส่วนต่างๆ แล้วแต่แนวปฏิบัติของแต่ละประเทศระยะเวลาของการพัฒนารูปแบบการดำรง

ชีวิตและรูปแบบของการกระจายรายได้ ไม่ว่าจะเป็นในกรณีใดก็ตาม วิธีการเลือกทั้งหมดจะต้องมุ่งอยู่ที่หลักการเบื้องต้นคือให้โอกาสแก่ทุกคนทัดเทียมกัน

ประธานคณะกรรมการได้เสนอแนวทางการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในระหว่างการอภิปรายว่า หากการศึกษาตลอดชีวิตจะเป็นความจริงขึ้นมาได้เยาวชนทุกคนควรจะได้รับคุ้มครองทางการศึกษาดังแต่เริ่มเรียน ซึ่งจะช่วยให้เขาได้มีโอกาสเรียนตามระยะเวลาที่กำหนด คุ้มครองนี้จะช่วยให้เขาสามารถเปิดบัญชีที่ธนาคารซึ่งจะเป็นทุนการศึกษาของแต่ละคนอย่างเหมาะสม ทุกคนสามารถใช้กองทุนเพื่อการศึกษาตามทางเลือกของตน กองทุนบางอันก็อาจจะตั้งขึ้นเพื่อช่วยให้คนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องไปจนเมื่อเขาเป็นผู้ใหญ่ แต่ละคนอาจจะเพิ่มกองทุนของตนโดยการฝากไว้กับธนาคารภายใต้โครงการกองทุนการศึกษา หลังจากมีการอภิปรายแล้วคณะกรรมการก็ได้สนับสนุนแนวความคิดนี้ แม้จะคิดว่าอาจมีอุปสรรคเกิดขึ้นจากการเปิดโอกาสที่ทัดเทียมกัน และเห็นว่าวิธีนี้จะมีทางทำได้จริงเมื่อพิจารณาสภาพอุปสรรคทางการศึกษาแล้วน่าจะจัดให้ได้เมื่อสิ้นสุดการศึกษาภาคบังคับแล้ว เพื่อช่วยให้เยาวชนได้มีทางเลือกสำหรับการศึกษาของตนในอนาคต

การขยายความร่วมมือนานาชาติในชุมชนโลก

คณะกรรมการได้ตระหนักถึงการใช้ความร่วมมือระหว่างชาติเพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อโลก และเห็นว่าควรจะมีการพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น และเห็นว่าต้องมีการปฏิรูปองค์การนานาชาติให้เข้มแข็งขึ้น

โดยเฉพาะการดำเนินการเพื่อกิจกรรมทางสังคม และการศึกษาการประชุมโลกเพื่อการพัฒนาสังคม ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2538 ได้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของการศึกษาไว้อย่างมาก

ข้อเสนอแนะทางการศึกษาบางประการ ที่คณะกรรมการกล่าวถึงคือ

- นโยบายที่จะส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กหญิงและสตรีตามข้อเสนอแนะของการประชุม ที่กรุงปักกิ่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ใน เดือนกันยายน พ.ศ. 2538

- การกำหนดเปอร์เซ็นต์ขั้นต่ำของกองทุนช่วยเหลือการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการศึกษา และกำหนดเรื่องการช่วยเหลือการศึกษานี้ไว้ในสถาบันการเงินนานาชาติ เช่น ธนาคารโลก

- การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนหนี้เพื่อการศึกษา เพื่อให้มีผลต่อค่าใช้จ่ายของรัฐเพื่อการศึกษา เพื่อให้ปรับปรุงนโยบายและลดการขาดดุลทั้งภายในและภายนอก

- การใช้เทคโนโลยีใหม่ในสังคมข่าวสารกับประเทศต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างประเทศที่ร่ำรวยและยากจน

- การจัดทำรายชื่อองค์การเอกชนดีเด่น ซึ่งจะช่วยสนับสนุนความร่วมมือระหว่างชาติทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะที่กล่าวมานี้ ควรจะเป็นลักษณะการร่วมมือกันไม่ใช่การให้ความช่วยเหลือจากประสบการณ์ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าควรเป็นลักษณะความร่วมมือกันโดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ ความร่วมมือกันเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ มีตัวอย่างบางประการที่สนับสนุนความคิดนี้ เช่น ความร่วมมือกันและการแลกเปลี่ยนกันภายในภูมิภาค เช่น กลุ่มสหภาพ ยุโรป

สาเหตุที่ต้องใช้ความร่วมมือกันเพราะจะทำให้สามารถเอาชนะต่อสถานการณ์ได้ ประเทศอุตสาหกรรมอาจช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนาโดยใช้ประสบการณ์ของตนซึ่งได้รับความสำเร็จทั้งทางเทคนิค การเงินและวัสดุ ประเทศกำลังพัฒนาก็สามารถแนะนำประเทศอุตสาหกรรมถึงวิธีที่จะถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม วิธีการเลี้ยงดูเด็กและเรื่องต่างๆ เช่น ความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและวิถีทางการดำรงชีวิต

คณะกรรมการแสดงความหวังว่ารัฐสมาชิกจะให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็นแก่ยูเนสโก เพื่อช่วยให้เกิดความร่วมมือตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการต่อที่ประชุมใหญ่ ยูเนสโกอาจทำงานเหล่านี้ได้โดยการเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับความสำเร็จมาแล้วหรือการจัดทำในรูปเครือข่ายต่างๆ ทั้งนี้โดยอาศัยการริเริ่มเบื้องต้นขององค์การเอกชนทั้งหลาย เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และกระตุ้นความร่วมมือในด้านการวิจัย

ยูเนสโกจะช่วยส่งเสริมสันติภาพและความเข้าใจอันดีในระหว่างหมู่ชน โดยเน้นคุณค่าของการศึกษาเพื่อเป็นวิธีการให้เกิดการพัฒนา ช่วยให้ผู้คนได้อาศัยอยู่ด้วยกันในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนโลก ร่วมกันคิดและจัดการเพื่ออนาคตที่ดีสำหรับบุตรหลาน ด้วยวิธีการนี้ถือว่ายูเนสโกมีส่วนในการส่งเสริมสันติภาพให้เกิดขึ้น

